

OBSAH

ÚVOD	9
1. PALEOGRAFIE – POJETÍ A VZTAH K BLÍZKÝM DISCIPLÍNÁM	10
1. 1. Co je paleografie?	10
1. 2. Paleografie a diplomatika	13
1. 3. Paleografie a kodikologie	14
1. 4. Paleografie a epigrafika	14
1. 5. Paleografie a papyrologie	15
1. 6. Paleografie, grafologie, písmoznalectví	15
2. PŘEHLED VÝVOJE OBORU	17
2. 1. Obecný přehled vývoje	17
2. 1. 1. Počátky, vývoj do začátku 19. století	17
2. 1. 2. Nové impulzy v 19. století	18
2. 1. 3. 20. století	21
2. 1. 4. Střední a východní Evropa mimo německých oblastí, Čech a Slovenska	25
2. 2. Přehled vývoje paleografických studií v českých zemích	27
3. ROZBOR PÍSMĀ – TERMINOLOGIE A KRITÉRIA	33
3. 1. Prvky struktury jednotlivých písmen	33
3. 2. Obecná charakteristika písma	34
3. 3. Základní termíny pro morfologický popis písma	35
4. IDENTIFIKACE A ROZLIŠOVÁNÍ PÍSAŘSKÝCH RUKOU	45
5. ZPŮSOB PSANÍ, DRŽENÍ PERA	48
6. ZPŮSOBY ČTENÍ, JEJICH VAZBA NA JAZYK A SOUVISLOST S GRAFICKÝM USPOŘÁDÁNÍM TEXTU	49
7. VÝUKA PSANÍ, TRAKTÁTY O PSANÍ, PÍSAŘSKÉ VZORNÍKY	51
8. PSACÍ LÁTKA A PSACÍ NÁČINÍ	55
8. 1. Papyrus	55
8. 2. Pergamen	56
8. 3. Papír	58
8. 4. Voskové tabulky (destičky)	61
8. 5. Psací náčiní	61
8. 6. Inkoust	62

9. VNĚJŠÍ FORMA RUKOPISU	65
10. VÝVOJ LATINSKÉHO PÍSM A VE STAROVĚKU A STŘEDOVĚKU	66
10. 1. Latinské písmo ve starověku	66
10. 2. Takzvaná národní písma	77
10. 2. 1. Merovejské písmo	78
10. 2. 2. Vizigótské písmo	80
10. 2. 3. Tzv. langobardské písmo	81
10. 2. 4. Kuriála	82
10. 2. 5. „Germánské“ oblasti	83
10. 2. 6. Ostrovní písma	83
10. 3. Karolina	85
10. 4. Diplomatická minuskula	89
10. 5. Písmo v Čechách v raném a vrcholném středověku	90
10. 5. 1. Velká Morava a počátky písma v Čechách	91
10. 5. 2. Přehled vývoje v 11.–13. století	95
10. 6. Období gotických písem	106
10. 6. 1. Přechod od karoliny ke gotice	106
10. 6. 2. Počátky gotických písem	108
10. 6. 3. Klasifikace a názvosloví gotických písem	110
10. 6. 4. Specifická písma některých oblastí Evropy	110
10. 7. Vývoj v Čechách v období gotiky	113
10. 7. 1. Klasifikace a názvosloví gotických písem v Čechách	113
10. 7. 2. Přechod ke gotickým písmům v Čechách	120
10. 7. 3. Písmo dokumentů ve 13. století	121
10. 7. 4. Rukopisy 14. století	125
10. 7. 5. Vývoj knižního písma v 15. století	130
10. 7. 6. Listinná písma 14. a 15. století	133
10. 7. 7. Písmo českých prvotisků z paleografického hlediska	135
10. 8. Humanistické písmo	137
10. 9. Humanistické písmo v Čechách	138
11. ČÍSLICE	141
12. LIGATURY	142
13. BRACHYGRAFIE	143
14. INTERPUNKCE, DIAKRITIKA A DALŠÍ GRAFICKÉ ZNAČKY V TEXTU	148
14. 1. Interpunkce	148
14. 2. Diakritická znaménka	149
14. 3. Editorské značky	149

15. KRYPTOGRAFIE	151
16. DŮLEŽITÉ TYPY STŘEDOVĚKÝCH KNIH	152
PŘÍLOHY	156
Příloha I.	156
Příloha II.	179
Příloha III.	204
Příloha IV.	218
Příloha V.	230
SEZNAM ZKRATEK	235
REJSTRÍK	236
ZUSAMMENFASSUNG	260